

OMS

Oos Mergellandsjaop

jaargang 36 | editie 2.2021

Dèh-Kom

OMS

Oos Mergellandsjaap

Coverfoto: Joey Roberts

Voorzitter

Raymond Schepers
Molenveld 15
6361 EP Nuth
+31 (0)45 5245105
voorzitter@mergellandschaap.nl

Secretaris

Judith Janssen
Kerkplein 10
6243 NC Geulle
+31 (0)43 3640 161
+31 (0)6 5249 7948
secretaris@mergellandschaap.nl

Penningmeester

Hans Chiaradia
Molenweg 3
6268 NG Bemelen
+31 (0)6 5331 3258
+31 (0)43 407 83 00
hans.chiaradia@planet.nl
penningmeester@mergellandschaap.nl
NL40 INGB 067.95.12.721

Public Relations

Vacant
pr@mergellandschaap.nl

Algemene Zaken

Harrie Huijben
alg.zaken@mergellandschaap.nl

Stamboekadministratie

Maurice Vaessen
schapenadm@mergellandschaap.nl

Organisatie keuringen

Aad Blokland
oms.keuringen@gmail.com

Redactie

Judith Janssen
Janke Faber
redactie@mergellandschaap.nl

Website

www.mergellandschaap.nl

Vormgeving

Jaak Crasborn
Crasborn Communicatie Vormgevers
www.crasborn.nl

In deze editie

Van de redactie	3
Van de voorzitter	4
Boerin zoekt boer	5
Het verhaal achter een unieke foto compositie	6
Weemoed om een stel houten platen	8
De stadsherder	10
Even voorstellen	15
Kort	16
Van Millet naar van Gogh	17
Impressie proefkeuring	18
Van de FTC en Keuringscommissie	20
Schieëper Hannes/Herder Hannes	22
Uit het leven gegrepen	28

Van de **redactie**

De wind loeit om het huis en de regen daalt gestaag neer: het is herfst. De tijd dat de keurmeesters op pad gaan, dat u gaat kijken welke rammen u wilt inzetten en welke ooiën gedekt gaan worden. Het is heerlijk om te zien hoe iedereen ervan geniet dat er weer gekeurd kan worden en dat er weer persoonlijk contact mogelijk is.

In deze Dèh-Kom laten we u hiervan meegenieten door een foto-impressie. Ook willen we u attenderen op de bijzonder mooie voorpagina-foto die door fotograaf Joey Roberts is gemaakt, toen hij een kijkje kwam nemen bij het scheren van de schapen.

Het levensverhaal van Schieëper Hannes, een lid dat zich voorstelt, een gedicht over schapen, een voorstel tot aanpassing van het keuringsreglement, kortom voor u ligt een weer een gevarieerde Dèh-Kom. Veel leesplezier!

Van de voorzitter

Beste OMs leden,

Het corona tijdperk loopt gelukkig op zijn 'einde'. Ik hoop dat u allen (en uw naasten) gezond uit deze crisis zijn gekomen.

Gelukkig betekent dit ook dat onze OMs verenigingsactiviteiten weer kunnen plaatsvinden. De eerste rammen zijn al gekeurd en kunnen worden ingezet bij de oaien. Ook de eerste ooikeuringen hebben plaatsgevonden. Gelukkig konden wij zonder beperkingen bij de leden thuis keuren. Als voorzitter en keurmeester was het een warm weerzien met onze OMs-leden. Hier hebben wij 'te lang' op moeten wachten.

De tijd van het keuren betekent dat de rammen bij de oaien komen. Een nieuw seizoen dient zich aan. De vereniging kan niet zonder vrijwilligers. Deze vrijwilligers maken het mogelijk dat wij kunnen keuren, oaien en rammen in het stamboek komen, wij gezamenlijk kunnen genieten van het OMs-diner en niet te vergeten dat wij kunnen genieten van de Dèh-Kom. Natuurlijk ben ik OMs-leden vergeten die ook activiteiten organiseren voor/namens het OMs. Aan alle vrijwilligers wil ik namens het OMs bestuur onze welgemeende dank uitspreken. Zonder jullie is er geen OMs en zijn er geen activiteiten.

Ik wens ieder een voorspoedig dekseizoen. Op naar een nieuwe 'lichting' Mergellandlammetjes. Tot spoedig op de ALV en/of het OMs-diner en geniet van deze mooie Dèh-Kom.

Raymond Schepers
Voorzitter vereniging Oos Mergellandsjaop

Boerin zoekt boer

Aan het populaire programma Boer zoekt Vrouw editie 2021/2022 gaat Janine Lardinois van Schaapskooi Mergelland in Epen op zoek naar een partner.

Op zondag 29 augustus zagen de trouwe kijkers dat Yvon Jaspers 10 boeren en boerinnen voorstelde die op zoek zijn naar de liefde. Yvon was ook afgereisd naar het Zuid-Limburgse Eperheide waar Janine Lardinois samen met haar ouders een begrazingsbedrijf runt met 3000 schapen. Daarnaast hebben ze ook nog een winkel en een camping op hun bedrijf.

Er waren schitterende opnames te zien van het Limburgse Heuvel-landschap en de schapen. Ook werd verteld over de bijdrage van de schapen aan het natuurbeheer.

Nu zijn de kijkers aan bod. Heren die geïnteresseerd zijn hebben inmiddels hun brieven geschreven. We hopen van ganser harte dat hier voor Janine een hele leuke partner bij zit.

In januari worden de vijf boeren en boerinnen die de meeste brieven hebben gekregen met de camera gevolgd in hun zoektocht naar de ware liefde. We moeten dus nog even geduld hebben om te zien of Janine ook bij deze vijf boeren en boerinnen zit of in alle stilte haar zoektocht kan doen. Het support van de leden van OMs heeft ze in ieder geval. ■

Tekst: Willem Eickmans | Foto's: Joey Roberts

Het verhaal achter een unieke foto compositie

Joey Roberts is een Maastrichtse fotograaf die zich in zijn werk onderscheidt omdat hij intense beleving op foto kan vastleggen. Een typerend voorbeeld daarvan zijn diens kopstudies van Mergellandschappen. Het zijn unieke foto's. De compositie van die foto's – de beeldopbouw – is apart, ongewoon en daardoor zeer origineel. Joey heeft kennelijk bewust gekozen voor deze compositie omdat daardoor de zeggingskracht van de foto's zo groot wordt.

Toch is Joey Roberts geen dierenfotograaf. Hij legt zich meer toe op theater, muziek en architectuur. Tot die zaterdagmiddag, 15 mei 2021 in Scheulder.

Joey was met zijn echtgenote Roos op bezoek bij Don en Manon Weijsen, OM's leden. Zij hebben vijf Mergellandschappen, twee afkomstig van de kudde van het Limburgs Landschap. Eén van die twee schapen is Charlotte, 100105273336, geboren op 20 maart 2016. Charlotte werd als leblam door Peer de Win ondergebracht bij Hilde Hendriks, vrijwillig herder bij het Limburgs Landschap. En de band tussen Hilde en Charlotte is blijven bestaan, ook toen Charlotte naar Scheulder verhuisde. Daaruit voort kwam weer het jaarlijks scheren van de schapen van Don en Manon door Hilde en haar scheermentor Willem Eickmans. Op ambachtelijke wijze; met de schaar dus.

En daar was Joey. Gewapend met zijn fototoestel. De bewuste foto's zijn gemaakt toen de schapen – op hun achterste gezet – het hoeven kappen ondergingen voordat ze geschoren werden.

Tijdens het bekappen van de hoefjes laat het schaap zijn kop ontspannen in de vacht vallen. Dat was hét moment voor Joey om toe te slaan. Hij zag een unieke beeldopbouw, een schapenkop te midden van de los gestapelde slichte vacht! ■

Op 4 en 5 september 2021 exposeerde Joey met een van zijn Mergellandschaap kopstudies bij het evenement "Plateaukunst" in Bemelen. Op het evenement, een kunstroute langs 13 locaties op het Margratens plateau, stelden 55 kunstenaars hun kunstwerken tentoon. Dagblad De Limburger wijdde er een artikel aan en sprak over 2500 bezoekers. Ongetwijfeld hebben velen voor de "kopstudie van Joey" stilgestaan en er met veel bewondering naar gekeken.

Tekst: Judith Janssen

Weemoed om een stel houten platen

Mogelijk zijn er mensen die de houten infoborden van wijlen Peer de Win in stilte wel eens hebben vervloekt – ze zijn namelijk behoorlijk zwaar en log – maar we hebben er als vereniging ook erg veel plezier van gehad.

Voor elk evenement en elke braderie waar OM's present was, haalde Peer de infoborden tevoorschijn om ze aan het publiek te kunnen tonen. Na zijn overlijden, gingen de borden naar de vliering van Marius en Marianne Vermaas. Vanaf toen zeulden zij de borden bij elke passende gelegenheid naar beneden en hesen ze na afloop weer de trap op. Telkens uitkijkend om niet tegen deuren en wanden op te botsen.

De infoborden zijn handwerk, met veel liefde en toewijding gemaakt door Peer, een van de grondleggers van de vereniging. Voor het vervoer had hij een speciaal op maat gemaakte kist getimmerd die het geheel nog een beetje zwaarder maakte. Gelukkig bevestigde hij ook een draagband aan het geheel om het vervoer toch enigszins te veraangename. Een draagband die hij overigens had voorzien van een kleurige viltstiftdecoratie.

Menigeen die de kraam van OM's passeerde, bleef bij de borden staan om de teksten te kunnen lezen. Dat was het moment om de bezoeker aan te spreken en te proberen om hem of haar enthousiast te maken voor het Mergellandschap en voor de vereniging die zo haar best doet om dit schapenras voor de toekomst te behouden.

De informatie op de borden is talrijk: er hangt een stukje zeemleer aan, gemaakt van schapehuid, een gebreid lapje van Mergelland-wol en nostalgische zwart-wit foto's van herders uit het verleden. En natuurlijk tekst. Veel tekst, ook van die andere grondlegger van de vereniging, Henk Hillegers. In 2019 maakte Jaak Crasborn voor de vereniging twee uitrolbare banners met mooie kleurenfoto's en een paar kernachtige teksten. De banners nemen weinig plaats in, zijn licht van gewicht en

bovendien makkelijk te hanteren. Doordat het coronavirus een jaar later neerstreek in ons land, hebben we de banners helaas nog niet veel kunnen gebruiken maar de kans dat de borden van Peer nog naar evenementen zullen worden meegesleept is erg klein.

Daarom gaan de infoborden binnenkort naar het milieupark. Alleen de geplastificeerde zwart-wit foto's haal ik er af, als souvenir met sentimentele waarde, want gelukkig hebben we de foto's ook digitaal. Mensen bij wie de weemoed nu ten top stijgt, bied ik hierbij een eenmalige kans. De rit naar het milieupark is gepland voor de kerstvakantie. Wie de infoborden vóór die tijd bij ons komt ophalen, mag ze hebben. De kunstig versierde draagband is overigens doorscheurd tijdens de (op een na) laatste rit van Marius en Marianne naar onze schuur in Geulle. Slijtage... ■

Oos Mergelland Sjaop

HET MERGELLANDSCHAAP BEHOUDEN

Op eenwijking van de gebroeders Koning en Goffe, Brummers, de laatste schapen in Zuid-Limburg, werd in 1973 begonnen met de抢救 van het Mergellandschaap. Dit laatste Schapevolk werd betrekkelijk uit het Oost-Mergelland, Ekerode en Kilsdonk. Langzaam ontstond een kleine kudde.

Vanaf het jaar 1978 werd een uitgebreide registratie ingevoerd op zijn weiden later een stamboek voor kleinere aantallen.

Naam	Geboortedatum	Overlijdensdatum	Opmerkingen
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

TERRAINT VAN LINDBURG, OOST-MERGELAND

Alle schapen in het oost-Mergelland lopen op het zand en veld van het Oost-Mergelland. De enige tijd welke deze rassen er naar uit te gaan de plaats vaak overgroeit. Nieuwe schapen worden overgevoerd via het Melleveldingskanaal of het stroombed van de rivier de Maas.

WETTERING (WEDDING)

Wanneer de schapen worden geïntroduceerd in het gebied, wordt er vaak een wedstrijd geïntroduceerd. Dit wordt vaak gedaan om de schapen te laten zien dat ze niet bang zijn voor mensen. Dit wordt vaak gedaan door de schapen te laten zien dat ze niet bang zijn voor mensen. Dit wordt vaak gedaan door de schapen te laten zien dat ze niet bang zijn voor mensen.

MERGELLANDSCHAAP VAN 1970 tot 2000

De Mergellandschaap van 1970 tot 2000 was een belangrijk onderdeel van de lokale economie. Het werd vaak gebruikt voor de productie van wol en vlees. De schapen werden vaak gehouden op kleine boerderijen in het oost-Mergelland. Dit was een belangrijk onderdeel van de lokale economie. Het werd vaak gebruikt voor de productie van wol en vlees. De schapen werden vaak gehouden op kleine boerderijen in het oost-Mergelland.

HET MERGELLANDSCHAAP VROEGER

In de 19e eeuw was het Mergellandschaap een belangrijk onderdeel van de lokale economie. Het werd vaak gebruikt voor de productie van wol en vlees. De schapen werden vaak gehouden op kleine boerderijen in het oost-Mergelland. Dit was een belangrijk onderdeel van de lokale economie. Het werd vaak gebruikt voor de productie van wol en vlees. De schapen werden vaak gehouden op kleine boerderijen in het oost-Mergelland.

Tekst & foto's: Judith Janssen

De stadsherder

Schaapherder zijn: het spreekt menigeen tot de verbeelding. Simpelweg rondwalen op de "grote stille heide" met een hond en een kudde schapen. Geen gedoe met weigerachtige printers of muffe vergaderhokjes met te koud afgestelde airconditioning. Niemand die aan je kop zeurt, geen stress... Of toch wel?

Lars Vossen is de laatste die beweert dat een herdersbestaan geen stress geeft, maar voor hem is het een droom die uitkwam.

Gescheperde kudde

Lars hoedt een gescheperde kudde in de ware zin van het woord: in een rustig tempo loopt hij door het landschap met een kudde schapen achter zich aan. Op deze manier legt hij dagelijks zo'n 7 tot 15 kilometer af. Kudde en herder zijn dus in een puike conditie. Doordat de dieren niet op één plek blijven staan, wordt de begroeiing gelijkmatig afgegrazen en ontstaan er geen platgetrapte of modderige plekken. Bloemen en planten krijgen meer tijd om zaad te vormen en zich te vermeerderen. In de twee jaar dat Lars zijn schapen hoedt, is de flora merkbaar gevarieerder geworden en nam het aantal bloeimomenten toe van 1 tot 2 naar 3 tot 5. Een resultaat waar Lars en zijn vader Henk erg tevreden over zijn. Echt zeldzame planten heeft hij nog niet ontdekt, zegt Henk, daarvoor is de grond te rijk. Maar ook een helling met bloeiende wilde peen is een mooi gezicht en de bewoners genieten er met volle teugen van.

In de stad

Ja, u leest het goed, bewoners. De plek waar Lars met zijn kudde "rondwaalt"

heet Rennemig-Beersdal en dat is een woonwijk in Heerlen. Langs de rand van deze wijk ligt een gebied dat het midden houdt tussen een groenvoorziening en een stukje stadsnatuur. De kudde loopt hier compact bijeen op een brede grasstrook, direct langs het geasfalteerde fiets- en wandelpad. In het anderhalf uur dat ik met de kudde meeloop, passeren we de ene na de andere voorbijganger. Wandelaars met kinderwagen, fietsers, schoolkinderen, hardlopers... en dat alles zonder dat de schapen zich daar iets van aantrekken. Als een loslopende hond op hen afkomt, raken ze niet in paniek, maar blijven ze gewoon staan. In de war gebracht door zoveel stoïcijnse onverschilligheid van de kudde, druipet zo'n hond meestal onzeker af.

Afspraken

Stadsbegrazing vraagt een specifieke aanpak, vertelt Lars. Allereerst is het belangrijk om altijd je afspraken met de buurt na te komen. Bewoners willen graag worden geïnformeerd waar en wanneer de begrazing plaatsvindt en ze vinden het prettig om de herder goed te kunnen bereiken. Overal waar hij met zijn kudde komt, hangen daarom bordjes met zijn telefoonnummer. Een andere afspraak is dat de schapen op het gras moeten blijven om voetgangers en fietsers niet te hinderen en

te voorkomen dat het asfalt wordt bezaaid met schapenkeutels. Dat gaat niet altijd goed want de schapen vinden het wel zo comfortabel om op de verharding te lopen. Toch heeft Lars al maanden geen enkele klacht ontvangen, zegt hij. Als om dit te demonstreren, wordt Lars aangesproken door een keurige vrouw. Ze vertelt dat haar hond zojuist uitgebreid heeft liggen rollen in een keutel die een van de schapen op het pad had achtergelaten. Lachend vervolgt ze dat haar viervoeter blijkbaar graag een dienst aan Lars had willen bewijzen want uiteindelijk had hij het keuteltje vakkundig opgeruimd.

Vertrouwde waarde

En zo zijn er meer vrolijke gesprekjes, groetende voorbijgangers en vriendelijke blikken. Het is duidelijk dat de bewoners de kudde weten te waarderen. Lars maakt ook makkelijk contact en geeft voorbijgangers graag uitleg over zijn kudde en de begrazing. Henk vertelt belangstellenden over de planten die in het gebied voorkomen, zoals de bosorchis en de kattenstaart. Het gevolg is dat de kudde een beetje "van de buurt" wordt en dat betaalt zich uit. Als een schaap zich bijvoorbeeld afzondert terwijl Lars er niet is, dan krijgt hij vaak een telefoontje van een van de bewoners. Ze weten immers dat er dan

iets met het dier aan de hand is. Ook wijzen mensen hem op plantjes die hen daarvoor nooit waren opgevallen. Lars en Henk zijn inmiddels een zo vertrouwde waarde geworden dat ouders hun kinderen op woensdagmiddag met een gerust hart bij hen laten spelen.

Therapeutische gave

Het is al lang niet meer zo dat je als herder een kluizenaarsbestaan kunt leiden, maar in Heerlen is mensenkennis een vereiste. De kudde loopt immers door het leefgebied van de mens en dus moet de herder zich kunnen inleven in de bewoners. Door zijn achtergrond als medewerker van een zorgboerderij is dat voor Lars vanzelfsprekend, maar ook zijn kudde blijkt een therapeutische gave te hebben. Hij vertelt dat hij met enige regelmaat een wat zonderlinge man tegenkomt. Zwijgend en zonder ook maar enig contact te maken, loopt deze

man soms een hele dag achter hem en zijn kudde aan. Na een paar keer heeft Lars de man toen maar aangesproken en toen bleek dat hij in behandeling was bij de Mondriaanstichting. Het geluid van de grazende schapen bracht hem de rust waardoor hij het leven beter aankon. Sindsdien luistert ook Lars anders naar het rustgevende geluid van malende schapenkiezen.

De kunst van het begrazen

Het therapeutisch werk is natuurlijk bijzaak want de belangrijkste taak van de kudde is het vakkundig begrazen van terreinen. De herder houdt in de gaten wanneer de schapen genoeg hebben gehad en zorgt ervoor dat de dieren terug zijn bij de nachtkraal voordat ze gaan herkauwen en keutelen. De bedoeling is dat de grond hierdoor geleidelijk aan verschaalt waardoor ook zeldzame kruiden de kans krijgen om zich te ont-

wikkelen. Toch zorgen Lars en Henk er voor dat ook het bosje brandnetels waar we op dat moment langslopen, wordt gespaard. Henk laat zien waarom: de netels zitten vol met de zwartglinsterende, krioelende rupsen van de dagpauwoog. Deze diertjes krijgen rustig de tijd om een mooi spinsel te vormen en hun bijzondere evolutie tot vlinder te volbrengen.

De gemeente

Behalve dat de herder de begrazing dagelijks op zicht beoordeelt, zit achter de praktijk ook een begrazingsplan. Dit wordt elk jaar in overleg met een bioloog en ecooloog opgesteld. Een ambtenaar van de gemeente Heerlen bezoekt de kudde elke twee tot drie weken om de graasresultaten te bekijken en samen besluiten ze wanneer het tijd is om de kudde te verplaatsen. Dankzij verschillende cursussen heeft Lars de afgelopen

vijf jaar een aardige kennis over de ecologie opgedaan en Henk weet als IVN natuurgids veel van de flora en fauna in het gebied. Dit heeft er mede voor gezorgd dat ze de gemeentelijke aanbesteding hebben gewonnen, op grond van hun natuurplan. Lars vindt het bemoedigend dat de gemeente inmiddels helemaal achter zijn manier van werken staat en haar vertrouwen heeft uitgesproken over de toekomstige samenwerking.

Visie

Lars en Henk zien de schapenbegrazing en bevordering van het kruidenrijk landschap als een element van een grotere geheel. In alle bescheidenheid willen ze bijdragen aan de verbetering van de biodiversiteit, de bewustwording van de mens voor zijn omgeving én het in stand houden van het Mergellandschap. Lars richt zich op oerdiere: sterke en

geharde dieren die geen schuilplek nodig hebben en buiten kunnen aflammeren. Zij zijn immers 360 dagen per jaar buiten, in weer en wind. Met medicatie is Lars zo spaarzaam mogelijk en ontwormen gebeurt alleen op eigen terrein zodat insecten en planten in het te begrazen gebied van gif bespaard blijven. De lammeren worden geboren in april en mei, zoals het in de natuur ook gebeurt. Drachtige oaien worden wel op een rijke, goed bereikbare wei gezet zodat Lars en Henk de lammeren goed in de gaten kunnen houden. Als het écht nodig is, worden de dieren alsnog opgehokt. De lammeren zijn in oktober vaak nog klein en daarom zou Lars zijn dieren graag in het tweede levensjaar willen laten keuren, als de dieren goed zijn uitgegroeid. Hij kan dan beter selecteren op kwaliteit, waarmee hij ook de duurzaamheid van het Mergellandschap beter kan waarborgen. Tijdens de

komende, algemene ledenvergadering zal een voorstel worden gedaan om het keuren van oaien in het tweede levensjaar mogelijk te maken.

Slacht

Een ander opvallend punt is dat Lars en Henk liever geen dieren laten slachten. Als de dieren te oud worden om mee te lopen in de begrazing, gaan ze naar een van de weides die Henk in beheer heeft om daar nog een paar mooie jaren te hebben. Gras heeft hij voldoende maar bedrijfsmatig is het niet optimaal, bekent Henk. Rendac kost immers geld en de slacht levert nog een klein beetje op. Maar het zomaar laten slachten van dieren stuit hem tegen de borst, zeker als het een van zijn eerste dieren is.

Steun van familie en vrienden

Om financieel rond te komen is de verkoop van lamsvlees niet noodzakelijk.

“Ik heb bijna nooit een dag vrij, maar wel elke dag vakantie.”

Grote stallen en andere voorzieningen zijn niet nodig en personeel hebben ze niet in dienst. Daarmee zijn de bedrijfskosten laag. Evengoed maakt Lars lange dagen, ook in het weekend. Hij beseft terdege dat hij zijn droombaan niet zou kunnen uitoefenen zonder de steun van familie en geliefden. Zijn broertje en vrienden dragen regelmatig een steentje bij en gelukkig krijgt hij alle steun van zijn gezin. Henk wisselt hem af en toe af bij de kudde en doet onder andere de schapenadministratie. Inmiddels leert hij ook werken met de twee border-collies Sky en Jill.

Honden

De honden zijn bij het hoeden onmisbaar, maar gelukkig doen ze niets liever. Ze zorgen er voor dat de kudde compact blijft en niet uitwaaiert over het pad. Het werk is technisch gezien niet zo makkelijk als het eruit ziet, zegt Lars. Daarnaast is het intensief omdat de pootjes sneller slijten door het asfalt en het natte gras. Het is goed te merken dat de honden niet gewend zijn dat hun baas zoveel praat. Als we even wat langer stilstaan omdat ik aantekeningen wil maken, verandert hun gedrag. Ze springen tegen hem op en worden onstuimig

naar de schapen. Lars moet voorkomen dat ze zich teveel op elkaar richten en laat direct zien dat hij de baas is. De dieren binden snel weer in en gedragen zich opnieuw als super attente schapendrijvertjes.

Toekomst

De totale kudde van Henk en Lars samen, telt nu ruim 550 schapen. De begrazing wordt afwisselend door twee koppels van 100 tot 200 dieren uitgevoerd. Bedrijfsmatig wil Lars graag uitbreiden maar dat hoeft niet op stel en sprong. Het gaat nu goed zoals het gaat en ze zijn nog maar twee jaar zelfstandig. Het liefst willen ze doorgroeien naar een volledige kudde van stamboek Mergellandschapen, maar dat is nog een lange weg te gaan. Toch staren Henk en Lars zich hier niet blind op. Lars wijst op een ooi die bij de doorloopkeuring van 2020 is afgekeurd op kleur van kop en poten maar die zeer goede leiderseigenschappen blijkt te hebben. Hij is blij dat het dier nog in de kudde loopt. Om voldoende diversiteit in bloedlijnen te hebben, is eigenlijk meer uitwisseling met andere schapenhouders – en vooral kuddes – noodzakelijk. Dat kan beter,

zegt Henk. Het zou fijn zijn als er minder “ieder voor zich” werd gedacht. Als een fokker geen plek heeft om een goed Mergellandschaap (ooi of ram) aan te houden, dan hoeft het daarmee nog niet naar de slacht. Lars staat altijd open voor overname of ruil.

Vakantie

Tegen het eind van het interview neemt Henk afscheid. Hij moet het gras wentelen, langs de schapen op een ander perceel en de schapenadministratie nog bijwerken. Vooral dat laatste kost veel tijd en is niet het leukste werk verzucht hij, maar het moet nu eenmaal gebeuren. In het leven van Henk is vakantie een onbekend woord, maar hij doet zijn werk doorgaans met plezier en overgave. Ook Lars heeft weinig vrije tijd maar ondanks het vele, harde werken en de soms stressvolle omstandigheden, vindt hij het nog altijd heel bevredigend om herder te zijn. “Ik heb bijna nooit een dag vrij, maar wel elke dag vakantie,” zegt hij met een brede glimlach. Dan nemen we afscheid en gaan de schapen met een volle pens huiswaarts. Lars voorop en Jill en Sky dansend er achteraan. ■

Van vacht naar Mergellandschappen in de wei!

Even voorstellen

In februari 2020 ben ik vanuit de Betuwe, het plaatsje Eck en Wiel, verhuisd naar Limburg. Mijn man Matthijs en ik zijn geboren en getogen in Doorn, op de prachtige Utrechtse Heuvelrug. Vanwege het werk van Matthijs hebben we besloten om in Limburg te gaan wonen.

De grote wens was daarbij een plek te vinden met ruimte voor dieren. Van kinds af aan ben ik dol op dieren en buiten zijn! Buiten, met mijn handen in de aarde, rommelend in de moestuin en met aandacht voor en van dieren, ben ik een gelukkig mens.

Het verhuizen vanuit het midden van het land naar Limburg voelt als een soort emigreren. Een spannende stap met een gezin met drie kinderen. Het afgelopen jaar was een heel vreemd jaar. Vrijwel direct na de verhuizing gingen we in lockdown... Dit werd voor ons een bijzondere en magische eerste periode. Een periode waarin we als gezin helemaal thuis waren, zonder werk en zonder school. Daardoor konden we ons nieuwe huis en onze fijne tuin ons helemaal eigen maken en konden we ongestoord "landen" op onze nieuwe plek.

Al snel voelde ik dat ik dolgraag dieren in de boomgaard wilde laten grazen. Na wat zoeken vond ik een advertentie van iemand in Nuth die vachten aanbod! Mijn gedachte was: "wellicht dat deze persoon af en toe wel zijn schapen in onze boomgaard wil zetten...?" Het contact werd gelegd en het bleek de dolenthousiaste Raymond Schepers te zijn... en voor dat ik het wist, was ik lid van de vereniging en "herder van mijn eigen mini-kudde"... Heel erg leuk!! Zo vangt een vacht dus een volledig schaap in dit verhaal!

Sinds een aantal maanden ben ik nu dus de blijde eigenaar van twee mooie Mergellandschappen, Bibi en Bolletje, waarvan één een echt knuffelschaap blijkt te zijn, die niets liever dan geaaid en geknuffeld wil worden door ons! Met haar ogen bijna dicht, geniet ze van alle liefde en iedere aanraking. En wij als gezin genieten van het leven in de boomgaard. Als je in de ochtend vanuit het keukenraam de schaapjes in de wei ziet lopen, voelt het enorm rijk!

Bij Raymond heb ik inmiddels ook geleerd hoe de hoeven geknipt moeten worden en ik ben heel benieuwd hoe het knippen van de vachten in het voorjaar zal zijn... Ik ben helemaal nieuw in deze en begin dus heel klein met een "kudde" van twee, maar wil uiteindelijk heel graag meer weten en leren over dit bijzondere schaap... en ook lammetjes krijgen lijkt ons een feest.

Door de rare coronatijd heb ik helaas nog geen beeld bij de mensen van de vereniging, maar hopelijk weten jullie nu, middels dit artikel, wel een beetje meer van mij. Ik hoop jullie snel in gezondheid en vrijheid in het echt te mogen ontmoeten en nog veel van jullie te mogen leren! ■

Warme groet,
Rianne Haalboom-van Dijk

Kort

Korting op jaarabonnement Vakblad Het Schaaap

Per 1 oktober 2021 verhoogd vakblad Het Schaaap de abonnementsstarieven. Een jaarabonnement 'Compleet' voor abonnees in Nederland wordt € 156,60 excl. 9% BTW, oftewel € 170,69 incl. BTW. Leden van OMs kunnen echter profiteren van **20% korting** op dit tarief, zodat voor hen een tarief geldt van € 125,28 excl. 9% BTW (€ 136,56 incl. BTW).

Een jaarabonnement 'Compleet' voor abonnees in België wordt € 172,80 excl. 9% BTW, oftewel € 188,35 incl. BTW. Ook deze leden profiteren

van 20% korting op dit tarief, zodat voor hen een tarief geldt van € 138,24 excl. BTW (€ 150,68 incl. BTW).

De korting geldt alleen op Het Schaaap Compleet; de abonnementsvorm waarbij het fysieke vakblad per post wordt verzonden. De korting geldt niet op de nieuwe abonnementsvorm Het Schaaap Digitaal. U kunt de verschillen tussen deze abonnementsvormen bekijken op www.hetschaap.nl/abonneren

Leden die interesse hebben in het kortingsabonnement kunnen dit aanvragen via www.hetschaap.nl/aangesloten-stamboeken-en-verenigingen. Iedere aanvraag wordt ter controle doorgestuurd naar het secretariaat van OMs.

De redactie van de Dèh-Kom vindt Het Schaaap een zeer informatief blad dat bovendien prettig te lezen is, ook voor mensen die (nog) niet zoveel over schapen weten. We raden u een abonnement 'Compleet' daarom van harte aan!

Mei

De lammeren waren groot geworden hadden al een dekentje en streken. De boer joeg ze op naar een ander weiland, terwijl de moeders stonden te kijken en te zuchten: "Daar gaan ze". "Ze moeten zich alleen vermaken, kijk ze huppelen al niet meer", zei er een tegen haar vriendin die hapte in het groen.

Remco Ekkers
(Scheurkalender 2021 van Stichting Plint)

Nieuw OMs bordje

Vereniging OMs heeft een **nieuw bordje** dat u aan de wei of op de stal kunt bevestigen. De oude bordjes uit 2016 zijn inmiddels allemaal in gebruik, dus werd het tijd voor een nieuw exemplaar met het huidige logo van OMs.

Nieuwe leden krijgen het bordje bij aanmelding gratis opgestuurd. Als u dit bordje – als bestaand lid – ook wilt ontvangen, dan kunt u een mailtje sturen naar secretaris@mergellandschaap.nl. De kosten bedragen € 5,- per stuk exclusief verzendkosten. Maar als het even kan, dan komen we graag een exemplaar bij u thuis afleveren.

Foto: Henk van Riswick. Ontwerp: Jaak Crasborn

Noteer in uw agenda!

9 november
Algemene Ledenvergadering op dinsdag **9 november** 2021 om 19.30 uur in Berg en Terblijt.

26 november
OMs diner op vrijdag **26 november** bij de Heerdeberg in Cadier en Keer.

Van Millet naar van Gogh

Tekst: Willem Eickmans

V.l.n.r. 'De schapenscheerster' door Jean-François Millet, Jacques Adrien Lavieille en Vincent van Gogh

Jean-François Millet (1814-1875) was een Franse schilder die het vermogen had om ongemeen realistische composities te creëren. In 1849 trok hij zich terug in Barbizon, een dorpje ten zuiden van Parijs, om zich toe te leggen op het uitbeelden van boerentaferelen.

Barbizon was daar bij uitstek geschikt voor, want het dorpje met 200 inwoners, veelal pachtboertjes en dagloners, lag in een vlakke, vruchtbare streek met veel landbouw en een gevarieerde oogst. Wol was een van de onderwerpen met Millets belangstelling. Hij maakte meerdere tekeningen en schilderijen over dit thema. Zoals het hoeden van schapen, het scheren, het kaarden, het spinnen en het breien. Ook vrouwelijke landarbeiders boeiden hem: karnsters, melkmeisjes, appelpluksters, houtsprokkelaarsters of herderinnen. Een bekend voorbeeld van deze combinatie is zijn schilderij "De schapenscheerster".

Jacques Adrien Lavieille (1818-1862) was een Franse houtgraveur. Hij graveerde uit werken van verschillende schilders uit zijn tijd zoals Millet, Rosa Bonheur en Charles Emile Jacque. In 1885 maakte hij tien gravures –

waaronder de schapenscheerster – naar tekeningen van Millet. Deze serie, getiteld "Les travaux des champs" werd erg bekend. Zijn werk werd onderbroken door zijn vroegtijdige dood, op slechts 44-jarige leeftijd.

Vincent van Gogh (1853 - 1890) was een Nederlandse kunstschilder. Al vroeg had hij waardering voor Millet. Niet alleen vanwege diens artistieke prestaties maar ook vanwege diens levenshouding: eenvoudig en religieus. Net als Vincent was hij opgegroeid op het platteland en werd hij pas op latere leeftijd kunstenaar. Bij de aanvang van zijn kunstenaarschap tekende Vincent veel na van Millet, om zich zodoende de basisprincipes van het tekenen eigen te maken. We praten dan over 1880. Na ongeveer drie jaar tekenen verlegde Vincent zijn aandacht naar schilderen. En net als Millet wilde Vincent de schoonheid van het boerenbestaan weergeven én de verbondenheid van de landarbeiders met de natuur. Nu en in Brabant, het dorp waar zijn ouders woonden, was daar een goede plaats voor.

In 1886 ging Vincent naar Frankrijk. Daar openbaarde zich zijn geestesziekte. In mei 1889 liet hij zich vrijwillig

opnemen in een inrichting in Saint Rémy. Tijdens zijn herstel in het gesticht, wijdde Vincent een deel van zijn tijd aan het bestuderen van schilders die hij in het verleden had bewonderd en waarvan hij had geleerd. Hij miste echter de invloed van andere kunstenaars en vroeg zijn broer Theo om hem prenten van schilderijen te sturen. Theo stuurde Vincent litho's van onder meer Millets "Les travaux des champs"-serie, gemaakt door Jacques Adrien Lavieille. Deze zwart-wit reproducties ging hij vertalen met veel kleur en expressie. In een half jaar tijd schilderde hij 28 kopieën, waarvan 23 naar Millet. Met betrekking tot het schilderij "De schapenscheerster" (1889), schreef Vincent aan zijn broer Theo dat hij dat geschilderd had in een gamma van lila naar geel. In de gemengde kleuren voegde Vincent organisch rode pigmenten toe, wat een fellere kleur gaf. In de loop der tijd is het rode pigment echter verbleekt en nu is alleen het blauw uit de mengkleur nog zichtbaar.

Kortom: Vincent was een groot bewonderaar van Millet en via de gravures van Lavieille herpakte Vincent zich weer om het schilderen op te pakken. ■

Foto's: Aad Blokmans, Willem Eickmans, Judith Janssen

Proefkeuring

Na twee jaar mochten de keurmeesters en schrijvers eindelijk weer de wei in. De proefkeuring was op **26 september** bij Staatsbosbeheer in het Gerendal. Op **4 september** vonden de rammenkeuringen plaats en in oktober zijn de ooiën aan de beurt. Op deze pagina ziet u enkele foto's van de proefkeuring en de rammenkeuring.

Van de FTC en Keuringscommissie

Herformulering artikel 3.4 van het OMs-stamboekreglement

Naar aanleiding van het advies van de Universiteit van Wageningen (Centrum Genetische Bronnen) om nieuw bloed in de Mergellandpopulatie te brengen ter vermindering van de inteelt, is in 2016 artikel 3.4 toegevoegd aan het stamboekreglement van OMs.

OMs is en was altijd al een zogenaamd 'open stamboek', dat wil zeggen dat ook nakomelingen van schapen van een ander ras of met een onbekende afstamming in het stamboek opgenomen kunnen worden. Uiteraard houdt de vereniging daarbij een nauwkeurige vinger aan de pols. De beslissing om een niet raszuiver dier in het stamboek op te nemen, ligt daarom altijd bij de Keuringscommissie van OMs.

Artikel 3.4 heeft als doel om sneller nieuw bloed te kunnen introduceren. Omdat de formulering van dit artikel echter aanleiding geeft tot onduidelijkheid, is binnen de Fok-Technische Commissie en Keuringscommissie nog eens kritisch gekeken naar de formulering en de doelstelling van dit artikel. Dit heeft geleid tot de volgende verbeterde formulering:

3.4 " Bij uitzondering kunnen op voorstel van de Keuringscommissie nakomelingen van rammen of ooien van andere rassen, uit door de vereniging ondersteunde fokprogramma's om inteelt te beperken, in combinatie met een Stamboek Mergelland-ouder, worden opgenomen in het Hulpstamboek, mits de nakomelingen reglementair zijn goedgekeurd. De ouder van het andere ras wordt opgenomen in het Registerboek. Lammeren uit deze 50% Mergelland-ouder in combinatie met een Stamboek Mergelland-ouder worden opgenomen in het Stamboek, mits reglementair goedgekeurd."

Artikel 3.4 van het stamboekreglement luidt nu nog als volgt:

"Ramlammeren uit door de vereniging opgezette fokprogramma's om inteelt te beperken, waarbij rammen van verwante rassen worden ingezet, kunnen

bij uitzondering worden opgenomen in het Registerboek. Op voorstel van de Fok-Technische Commissie kunnen deze rammen (mits goedgekeurd), worden ingezet op stamboek-ooien. Ooilammeren daaruit kunnen worden opgenomen in het Hulpstamboek."

Het voorstel om artikel 3.4 aan te passen, wordt in de eerstvolgende algemene ledenvergadering ter stemming gebracht.

In de recente jaren is vreemd bloed ingebracht in de populatie via Kempische en Manech rammen. Op dit moment lijkt het er op dat dit een goede impuls heeft gegeven aan de terugdringing van het inteeltprobleem binnen ons ras. De Fok-Technische Commissie zal de mate van inteelt bij het Mergellandras uiteraard nauwkeurig blijven volgen.

Maurice Vaessen
FTC en Keuringscommissie

Ooien keuren in het tweede levensjaar

Tijdens de laatste ledenvergadering op 3 maart 2020, is besproken om fokkers de mogelijkheid te bieden om hun ooien te laten keuren op 1,5 jarige leeftijd in plaats van in het eerste levensjaar, dit op vrijwillige basis.

De meeste fokkers laten hun ooien pas dekken in het tweede levensjaar. Qua kop en hoogte zijn de dieren dan meer ontwikkeld en met name de wol is beter te beoordelen. De lamswol kan in sommige gevallen namelijk flink afwijken van de wol die uitgroeit na de eerste scheerbeurt. Soms is de lamswol veelbelovend, maar valt die in het tweede jaar tegen. Ook andersom komt voor. Desondanks kiezen veel fokkers al in het eerste levensjaar welke ooilammeren ze aanhouden en welke er weggaan. Vaak gebeurt dit op basis van de punten.

Punten of uitstraling

Als je genoodzaakt bent om ooien in het eerste levensjaar af te voeren, bijvoorbeeld vanwege ruimtegebrek, dan is mijn advies om niet alleen naar de punten te kijken maar ook naar hun uitstraling en eigenschappen. Dit zegt soms meer dan het totaal aantal punten dat ze bij de keuring hebben gescoord. Een dier met een mooie, statige uitstraling is soms te verkiezen boven een dier met meer punten maar minder uitstraling. Een klein dier met mooie wol kan toch geschikt zijn om aan te houden. In het tweede jaar kan een ooi nog flink uitgroeien en zoals eerder geschreven, kan ook de wol veranderen. Wie op deze manier naar een dier kijkt, leert ook beter inschatten hoe dit dier er over een jaar zou kunnen uitzien. Ook tijdens de keuringen kunnen fokkers veel van elkaar leren.

Wijziging keuringsreglement

Omdat ooilammeren op weg naar volwassenheid nog kunnen veranderen, is het soms te verkiezen om de dieren pas te keuren als ze wat ouder zijn. Volgens het keuringsreglement is dit niet mogelijk. In artikel 3.1 van het reglement staat nu dat "lammeren geboren voor

1 juli worden gekeurd in het najaar van het geboortjaar. Lammeren geboren na 1 juli worden gekeurd in het daaropvolgende kalenderjaar."

Om ooien in het tweede levensjaar te kunnen laten keuren, dient het keuringsreglement te worden aangepast. Het voorstel is om aan artikel 3.1 een extra lid toe te voegen met de volgende strekking:

"In afwijking van het eerste lid, kan een fokker er voor kiezen om alle in enig jaar voor 1/7 geboren ooilammeren pas ter keuring aan te bieden in het jaar volgend op het geboortjaar."

De exacte formulering staat overigens nog niet vast en zal op een later moment bekend worden gemaakt.

Ter toelichting: elk jaar kunnen zowel ooilammeren als 1,5-jarige ooien ter keuring worden aangeboden maar er dient per generatie een keuze te worden gemaakt. Het is dus niet mogelijk om van generatie "X" de helft in het geboortjaar te laten keuren en de andere helft pas een jaar later. Wel is het mogelijk om in één jaar ooien uit generatie "X" te laten keuren en de ooilammeren uit generatie "Y".

Stemming

De wijziging van het artikel wordt in de eerstvolgende algemene ledenvergadering (9 november) ter stemming gebracht. Ik vermeld dit in de Dèh-Kom zodat de leden die hierbij niet aanwezig kunnen zijn, ook op de hoogte zijn. ■

Georges Janssen
Voorzitter FTC en keuringscommissie

Omdat ooilammeren op weg naar volwassenheid nog kunnen veranderen, is het soms te verkiezen om de dieren pas te keuren als ze wat ouder zijn.

Schieëper Hannes

Willem Eickmans kwam in “Vertèllinge in ‘t oud-Zaerums deel 2” een interessant verhaal tegen over herder Hannes. Met goedkeuring van de Heemkunde Vereniging Sevenum mogen we het verhaal plaatsen in de Dèh-Kom.

Het verhaal is in 2004 door Grad Lucassen geschreven in het Sevenums dialect. Omdat we ons realiseren dat niet iedereen het Sevenums dialect kan lezen of bepaalde woorden niet kent, hebben we ook een Nederlandse vertaling toegevoegd. In deze editie leest u het 1e deel van het levensverhaal van Herder Hannes.

Schieëper Hannes

Wie haet schieëper Hannes nog gekènd? Wie haet van ‘m hure vertèlle? Wie wit wet van ‘m aaf? Has nemes, wèd ik. Dan wòrt ‘t hoeëgtiêd det we wet aover ‘m vertelle. Want heej is iëèn van de bekèndste schieëpers in de Zaerumse Pieël gewès. Vòr de aojere mingese irs nog èfkes det bekende liedje, det ge vrujer oppe schoeël zaeker gezónge hèt.

Vertèllinge in ‘t oud-Zaerums, deel 2, Grad Lucassen | Illustraties: Jan Althuizen

Herder Hannes

Wie heeft herder Hannes nog gekend? Wie heeft over hem horen vertellen? Wie weet wat over hem? Bijna niemand, wed ik. Dan wordt het hoog tijd dat we wat over hem vertellen. Want hij is een van de bekendste herders in de Sevenumse Peel geweest. Voor de andere mensen nog even het bekende liedje dat u vroeger op school zeker gezongen heeft.

De herder (‘n liedje van P. Louwers en J. Worp)

1. Op de groote stille heide, dwaalt een herder eenzaam rond.
Wijl de witgewolde kudde, trouw bewaakt wordt door zijn hond.
En al dwalend ginds en her, roept de herder: Ach, hoe ver,
hoe ver is mijn heide, hoe ver is mijn heide, mijn heide!

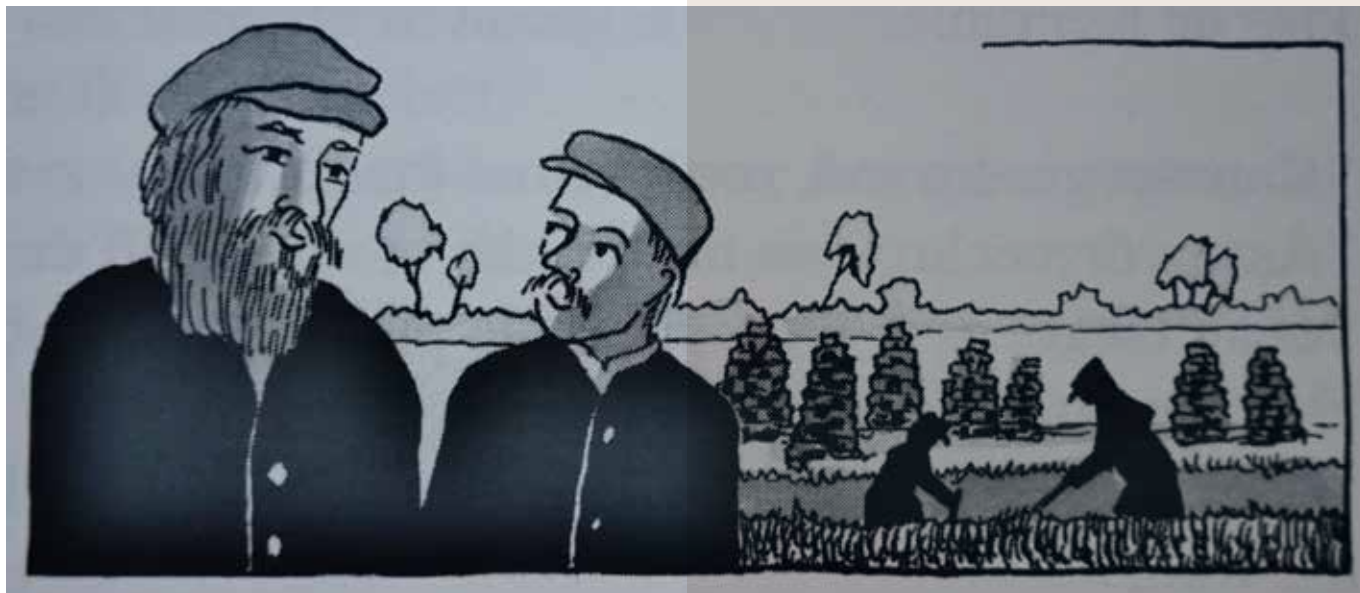
2. Op de groote stille heide, bloeien bloempjes lief en teer.
Pralend in de zonnestralen, als een bloemhof, heind’ en veer.
En tevreën met karig loon, roept de herder: Ach, hoe schoon,
hoe schoon is mijn heide, hoe schoon is mijn heide, mijn heide!

3. Op de groote stille heide, rust het al bij maneschijn.
Als de schaapjes en de bloemen, vredig ingeslapen zijn.
En terugziende op zijn pad, juicht de herder: Welk een schat,
hoe rijk is mijn heide, hoe rijk is mijn heide, mijn heide!

Wie duk hèbbe weej det liedje oppe schoeël gezóngel
‘n Schoeën liedje. En wat zóngel weej det gaer. We kènde dao
wet van truk. We waore allemaal wal ‘s in de Pieëlhei gewès
en haoje dao ‘ne schieëper met zien schaop zeen loeëpe.
Det waas teminste ‘n liedje, woeë we wet van begraepe.
Hieël wet angers as die Hollandse liedjes van ‘Waar de blanke
top der duinen’ of ‘In ‘t groene dal, in ‘t stille dal’ of ‘Langs
berg en dal klinkt hoorngeschal’.

Hoe vaak hebben we dit liedje op school gezongen! Een mooi
lied. En wat zongen we het graag. We herkenden daar ook wat
in terug. We waren allemaal wel eens op de Peelhei geweest
en hadden daar een herder met zijn schapen zien lopen.
Dat was tenminste een liedje, waar we wat van begrepen.
Heel wat anders als die Hollandse liedjes van ‘Waar de blanke
top der duinen’ of ‘In ‘t groene dal, in ‘t stille dal’ of ‘Langs
berg en dal klinkt hoorngeschal’.

We waore nog noeët beej de zieë en de duine gewès. Berg en dale kènde we in Zaerum nit; heej is 't hieël vlaak. Jao, op d'n Berge dao waore wal wet häövels, mar det waas de praot nit waerd.

En det hoorngeschal, dao wooste we gaar ginne waeg mei. Det zui dan van de famfaar mótte kaome, mar nit van de jaegers.

Asse nouw, nao zóvääöl jaor det liedje van 'de herder' wer 's lös, dan vings-se det wal erg aoverdraeve. Zó schoeën waas 't laeve van 'ne schieëper nit!

Dao moos me ok vör in de weeg gelâg zien. Daag in daag oët de Pieël in, de hei op; de schaop mooste d'r oët, waer of gin waer. En zien kudde zal ok nit altiêd zó 'witgewold' zien gewès, wiej in det liedje. Ginne gewóngder! De schaop lepe dor waer en wingd, die zwidde in äöre wolle jas, waorte naat en wer druuëg en kaeke nit woëë ze ginge ligge.

Witgewold? Bisse gek, ze haoje duk de knammels anne vot hange! Zo schoeën wit wiejse ze op schilderieje zuus, zien ze zaeker nit gewès!

En of die blumkes dao in din Pieël zó leef en tieër waore? Mar good, 't waas aevezieër 'n schoeën liedje! Of nit?

Weej hëbbe vrujer oppe schoeël 'ne meester gehad, din kort beej de Pieël wónde. 's Zaoterdigsmorges, 't laeste half oor, dieëj-e altiêd vertelle.

En dan ging 't d'n duksten tiêd aover de Pieël.

Heej trok duk tevoot of mette fiets de Pieël in. Dao woos din vääöl van aaf, des 'n dink wat zaeker is. En heej koos dao schoeën aover vertèlle. Aover wie de Pieël hieël lang gelaeye ontstaon is, wat dao nouw gruide en bluide, welke vääögel dao lefde.

Wie schoeën det din Pieël waas, mar ok wie gevarlek, as me dao nit de waeg woos. Dan kwaome d'r verhaale aover hekse en spoeëke, die dao vrujer wónde. En aover mingese, die dao verongelukt waore en nouw vör altiêd in de moêr begrave ligge.

Heej vertelde van ieëwe gelaeye, det Romeinse en later ok Franse seldaote – die in de derpe róngdum de Pieël kwaome plundere – dor de mingese de Pieël in waorte gedraeve en verdrónke in de moêr.

Van reizigers die de Pieël nit kènde, de waeg kwiët waorte en noeët op de plats van bestèmming zien aangekaome.

We waren nog nooit bij de zee en de duinen geweest. Bergen en dalen kenden we in Sevenum niet; hier is het heel vlak. Ja, op de Berg daar waren wel wat heuvels, maar dat was het noemen niet waard.

En dat hoorngeschal, daar konden we niet mee uit de voeten. Dat zou dan van de fanfare moeten komen, maar niet van de jagers.

Als je nu, na zoveel jaar dit liedje van "de herder" weer eens leest, dan vind je het wel erg overdreven. Zo mooi was het leven van een herder niet!

Daar moet je voor in de wieg gelegd zijn. Dag in, dag uit de Peel in, de hei op; de schapen moesten eruit, weer of geen weer. En zijn kudde zal ook niet zo "witgewold" zijn geweest, als in het liedje. Geen wonder! De schapen liepen door weer en wind, die zweetten in hun wollen jas, werden nat en weer droog en keken niet waar ze gingen liggen.

Witgewold? Ben je gek, ze hadden vaak de ballen stront aan de kont hangen! Zo mooi wit zoals je ze op schilderijen ziet, zijn ze zeker niet geweest!

En de bloemetjes in de Peel, of die zo lief en teer waren? Maar goed, het was evenzeer een mooi liedje! Of niet soms.

Wij hebben vroeger op school een meester gehad, die dicht bij de Peel woonde. 's Zaterdagmorgens, het laatste half uur, ging hij altijd vertellen.

En dan ging het meestal over de Peel.

Hij ging vaak te voet of met de fiets de Peel in. Daar wist hij veel van, dat is zeker. En hij kon daar heel mooi over vertellen. Over hoe de Peel heel lang geleden ontstaan is, wat daar nu groeide en bloeide, welke vogels er leefden.

Hoe mooi de Peel ook was, het was ook gevaarlijk als je daar de weg niet wist. Dan kwamen er verhalen over heksen en spoken, die daar vroeger woonden. En over mensen, die daar verongelukt waren en nu voor altijd in het moeras begraven liggen.

Hij vertelde van eeuwen geleden, dat de Romeinse en later ook de Franse soldaten – die in de dorpen rondom de Peel kwamen plunderen – door de mensen de Peel in werden gedreven en verdronken in het moeras.

Van reizigers die de Peel niet kenden, de weg kwijt waren en nooit op de plaats van bestemming zijn aangekomen.

En van din törfstaeker, din dao daggeleks werkde en de Pieël kende wiej zien bóksetes en din dao toch veróngelukt is. Din hao te lang daorgewerkt en is óngerwaeg ná hoês in d'n duustere in 'n pieëlgat gevalle en verdrónke.

De meester zâg ok, dette aoj Zaerumse mingese dukker hao hure vertèlle, det lang gelaeje 'ne schieëper met al zien schaop en zien twieë hungd verdwald waas en noeët mieër thoês waas trukgekaome. Zó gevarlek waas din Pieël. "Gat d'r mar noeët allieën ná toe!" waarschouwde heej os.

In de zaomervakantie ging de meester met de jónges van zien klas, die det gaer dieëje en die 'ne fiets haoje, 'ne nammedaag de Pieël in. Dan waas-e de jónges wat dao allemaol te zeen en te belaeve waas. Meschien is 't dao aan te danke det weej allemaol wet met din Pieël hêbbe.

Dan hao Hannes 't ok van gin vrömde!

Det schieëper wille waere zaat d'r beej úm al vruuj in. As 't aan Hannes laag zui-e noeët boor waere. Hannes hao wet met de Pieël. 's Zóndigs ging-e dao duk ná toe. Det waas mieër as 'n oor loeëpe. Mei ginge vringde met 'm mei. Wiej zien broor 'ne nieje fiets kraeg, mógde Hannes zienen aoje hebbe. 'n Aoj krak waas 't, mar alla, heej leep nog. Nouw koos-e vort dor de Pieël gaon fietse, aover de karwaeg en die smaalt pedjes dor de hei.

Op 'ne nammedaag detter gin schoeël waas, fietsde Hannes dor de ganse Pieël, van Meijel wies Däörze en Vênrao. Duk ging-e zeuke woeë Doeërus waas, de schieëper van oeëmen Ties. Dan leep-e 'n wiel met 'm mei. Wie dukker dette inne Pieël kwaam, wie zaekerder det Hannes waort, dette noeët boor zui wille waere. Met 'nen troep schaop dor de Pieël trêkke, det woeëj-e strakkes doon. Hannes hao gaer met Doeërus te doon. Doeërus waas 'ne góje kael en koos zó schoeën vertèlle.

"De Pieël is hieël schoeën, jóng. Dao is vööl te zeen, mar me mót good kiêke, wilt me 't zeen. De mirste mingese kiêke wal, mar zeen niks. D'r is gin schónder laeve, as daag in daag oët met dien schaop aover de hei te trêkke. Allieëinig met dichzelf, nemes um dich haer, niks as de neteur van de Pieël.

De Pieël is schoeën, mar nit altiêd. De Pieël haet twieë gezeechter. Ik zeg altiêd: as de zón schient, dan is de Pieël net 'n schoeën vrommes, det tégge dich lâcht. Mar as 't duuster is en schubig waer, dan is-e net 'n nutte heks, die dich oëtlâcht. Um schów van te waere. Dan mós-se dich ware!"

Doeërus lieërde Hannes wat d'r allemaol in de Pieël wees; wat dophei waas en wórum det ze die anger hei hómmelhei numde; en welke vöogel dao waore; en woeëje met de schaop wal en nit moos gaon. Heej lieërde 'm um 't waer aaf te laeze dor ná de zón te kiêke en op de wingd en de wolke te lètte. Heej ging met 'm kiêke wiej de törfstaekers de kloëte oët de grónk halde, op huuëp zatte en lete druuëge. En Hannes lieërde umgaon met de twieë schieëpershungd, Frits en Frens. Die waore al gauw-étig aan 'm gewend.

En as 't medaag waas, deilde Doeërus ziene spekkook met Hannes en drónke ze same de koffie oët d'n tuitendêksel. "Wie lang bis dów nou al schieëper, Doeërus?" "Zó krek wieët ik 't nit. Mar zaeker mieër as vieftig jaor. Ik bin as jóng van 'n jaor of teen begoos. En nouw bin ik al mieër as dartig jaor beej dienen oeëmen Ties."

En van die turfsteker, die daar dagelijks werkte en de Peel kende als zijn broekzak en die toch verongelukt is. Hij had te lang doorgewerkt en is in het donker op weg naar huis in een Peelgat gevallen en verdronken.

De meester zei ook dat hij oude Sevenumse mensen vaak heeft horen vertellen, dat lang geleden een herder met al zijn schapen en twee honden verdwaald was en niet meer thuis is gekomen. Zó gevaarlijk was de Peel. "Ga er nooit alleen naar toe!" waarschuwde hij ons.

In de zomervakantie ging de meester met de jongens van zijn klas, die graag meewilden en die een fiets hadden, een dag de Peel in. Dan wees hij de jongens wat daar allemaal te zien en te beleven was. Misschien is het daar wel aan te danken dat we allemaal wat met de Peel hebben.

Dan had Hannes het ook van geen vreemde!

Dat hij herder wilde worden, zat er bij hem al vroeg in. Als het aan Hannes lag, zou hij nooit boer worden. Hannes had wat met de Peel. 's Zondags ging hij daar vaak naar toe. Dat was meer dan een uur lopen. Vrienden gingen met hem mee. Toen zijn broer een nieuwe fiets kreeg, mocht Hannes zijn oude hebben. Het was een oud wrak, maar alla, hij liep nog. Nu koos hij ervoor om door de Peel te fietsen, over het karrenpad en de smalle paadjes op de hei.

Op een dag dat er geen school was, fietste Hannes door de hele Peel, van Meijel tot Deurne en Venray. Vaak ging hij op zoek naar Dorus, de herder van oom Ties. Dan liep hij een tijdje met hem mee. Hoe vaker hij in de Peel kwam, hoe zekerder Hannes wist, dat hij nooit boer zou willen worden. Met een kudde schapen door de Peel trekken, dat wilde hij later doen. Hannes was graag bij Dorus. Dorus was een goede vent en kon zó mooi vertellen.

"De Peel is heel mooi, jongen. Daar is veel te zien, maar je moet goed kijken om het te zien. De meeste mensen kijken wel, maar zien niets. Er is geen mooier leven als dag in dag uit met je schapen over de heide te trekken. Alleen met jezelf, niemand om je heen, niets anders als de natuur van de Peel.

De Peel is mooi, maar niet altijd. De Peel heeft twee gezichten. Ik zeg altijd: als de zon schijnt, dan is de Peel een mooie vrouw die tegen je lacht. Maar als het donker is en regenachtig weer, dan is het een akelige heks, die jou uitlacht. Om bang van te worden. Dan moet je je mannetje staan!"

Dorus leerde Hannes wat hij allemaal van de Peel wist: wat dopheide was en waarom dat die andere struikheide werd genoemd; en welke vogels er waren; en waar je met de schapen wel en niet moest komen. Hij leerde hem om het weer te voorspellen door naar de zon te kijken en op de wind en wolken te letten. Hij ging met hem kijken hoe de turfstekers de kluiten turf uit de grond haalden, op een hoop zetten en lietten drogen. En Hannes leerde omgaan met de twee herdershonden, Frits en Frens. Die waren al snel aan hem gewend. En als het middag was, deelde Dorus zijn spekkook met Hannes en dronken ze samen de koffie uit de deksel van de koffiekkan. "Hoe lang ben je nu al herder, Dorus?" "Dat weet ik niet precies. Maar zeker meer dan vijftig jaar. Ik ben als jongen van een jaar of tien begonnen. En nu ben ik al meer dan dertig jaar bij jouw oom Ties."

“Mar hófdes dów dan nit ná schoeël?”

“Nieë, doew waas d'r nog gin lieërpleech. Jónge van erm mingese wiej ik, ginge 'n paar jaor lang allieën wingterdaag ná de schoeël, zaomerdaag nit. We mooste dan mei ant werk, vör thoës wet beejverdene. Weej waore thoës met 'ne groeëten hoeshald, we mooste schrabbele um rónk te kaome. Mar ik hëb net lang genóg oppe schoeël gezaete, det ik kan schriëve, raekene en laeze. Det is vör 'ne schieëper genóg, dao kan din 'n laeve lank mei vöroët. Ik bin beej 'nen boor gaon werke as kleine knéch en as koehard. Al gauw genóg bin ik met de schieëper mei gegaon. Din haet meej alles gelieërd wat 'ne schieëper wieëte mótt. Ik woeë as jong al niks anders as schieëper waere. En ik bin hieël kentent met mien laeve. Ik zui met nemes wille toesse.”

Dao waort Hannes efkes stil van.

“Dów vertèls mich van alles. Woeë wits dów det dan allemaal van, as dów zó wieëneg schoeël hès gehad?”

“Det zal ik dich zègge: ik laes vööl, ik dènk vööl nao en kièk um meej haer ná alles wat d'r te zeen is.”

“Ik zui ok wal schieëper wille waere.”

“Dów, schieëper waere! Zèt det dich mar oët diene kop.

Borezäöns waere gin schieëper. 'ne Zaon van 'ne groeëten boor! Det vingt dien vader noeët good.”

“Det wieët ik nog zo net nit.”

“Aover 'n paar jaor prats-se wal anders.”

Ze kwaome op 'n plats woeë vör de schaop zat te graze waas.

“Zoeë, nouw bliëve ze good beejieën. Nouw gaon we d'r efkes beej zitte.”

De hunde gingen zich ok ligge.

Doeërus stokde zich 'n piëp aan. 'n Wiel zâgte ze niks.

“Dów róks zaeker nog nit, Hannes?”

“Nieë, as ik vanne schoeël aaf bin, moog ik van vader gaon roeëke, ieër nit.”

“Ik rókde met de teen jaor al, mar ja, ik waas toen al vanne schoeël aaf!”

“Dan hès-se zaeker ok nit de Pléchtige Kemûnie gedaon?”

“Jaowaal, toch wal. Doew ging det zoeë: de jónge die te vruuj vanne schoeël aaf waore gegaon en d'n aojer haoje, mooste det jaor ieëne kieër inne waek beej pestoeër aan hoës kaome. Dao kraege we kattedies en mooste din van boëte lieëre, en de waek dao-op op kaome zègge. Ik wieët nog det os moder mich de kattedies aafvroog. En dan dieëje weej same met de anger jónge van de hógste klas de Kemûnie.”

“Kan det gin kwaod, roeëke inne Pieël?”

“Asse vörzeechtig bis nit. Ik hëb 'n döpkje op de piëp, zuus-se det? Det hëlt de vónke taegje, as 't wejt. As ik de piëp strak laeg hëb, klop ik die oet inne zank. Dan kan 't gin kwaod.”

“Zèg Doeërus, de meester haet os vertèld det de Pieël hoeëger ligt as 't derp. Is det waar?”

“Ja, det is zoeë. Gank mar 's plat op de grónk ligge, op dienen boëk, dan zuus-se 't.” Det dieë Hannes.

“En kièk nouw mar 's op de Zaerumsen taore aan.

Wat zuus-se?”

“Ik zeen allieën 't buiveste stuk van d'n taore.”

“Juus. De kieks taegje de galmgater aan. De Pieël ligt dertig maeter hoeëger as Zaerums derp. Ik zal dich dalek de kerktaires wiëze van de ganse straek. Vandaag is 't klaor waer en kóns-se hieël wiêd van dich aaf kiëke.”

“Maar hoeftde je dan niet naar school?”

“Nee, toen was er nog geen leerplicht. Jongens van arme mensen, zoals ik, gingen een paar jaar lang alleen in de winter naar school, in de zomer niet. We moesten dan meewerken, voor thuis wat bijverdienen. Wij waren thuis met een grote huishouding, we moesten heel zuinig doen om rond te komen. Maar ik heb lang genoeg op school gezeten dat ik kan schrijven, rekenen en lezen. Dat is voor een herder genoeg, daar kun je een leven lang mee vooruit. Ik ben bij een boer gaan werken als jonge knecht en koeienhoeder. Als snel ben ik met de herder meegegaan. Die heeft me alles geleerd wat een herder moet weten. Ik wou als jongen al niets anders als herder worden. En ik ben heel content met mijn leven. Ik zou met niemand willen ruilen.”

Daar werd Hannes even stil van.

“Je vertelt me van alles. Waar weet je dat dan allemaal van, als je zo weinig school hebt gehad?”

“Dat zal ik je zeggen: ik lees veel, ik denk veel na en kijk om me heen naar alles wat er te zien is.”

“Ik zou ook wel herder willen worden.”

“Jij, herder worden! Zet dat maar uit je hoofd. Boerenzonen worden geen herder. Een zoon van een grote boer! Dat vindt je vader nooit goed.”

“Dat weet ik zo net nog niet.”

“Over een paar jaar praat je wel anders.”

Ze kwamen op een plek waar de schapen aan het grazen waren. “Zo, nu blijven ze goed bijeen. Nu gaan wij er even bij zitten.”

De honden gingen ook liggen.

Dorus stak zijn pijp aan. Een tijdje zeiden ze niets.

“Jij rookt zeker nog niet, Hannes?”

“Nee, als ik van school af ben, mag ik van vader ook gaan roken, eerder niet.”

“Ik rookte met tien jaar al, maar ja, ik was toen ook al van school af!”

“Dan heb je zeker ook niet de Heilige Communie gedaan?”

“Jawel, toch wel. Toen ging dat zo: de jongens die te vroeg van school af waren gegaan en de leeftijd hadden, moesten dat jaar één keer per week bij meneer pastoor thuis komen. Daar kregen we catechismus en moesten dat uit ons hoofd leren en de week daarop op komen zeggen. Ik weet nog dat mijn moeder mij de catechismus afvroeg. En dan deden wij samen met de andere jongens van de hoogste klas de Communie.”

“Kan dat geen kwaad, roken in de Peel?”

“Als je voorzichtig bent, niet. Ik heb een dopje op de pijp, zie je dat? Dat houdt de vonken tegen, als het waait. Als ik de pijp straks leeg heb, klop ik die uit in het zand. Dan kan het geen kwaad.”

“Zeg Dorus, de meester heeft ons verteld dat de Peel hoger ligt dan het dorp. Is dat waar?”

“Ja, dat is zo. Ga maar eens plat op de grond liggen, op je buik, dan zie je het.” Dat deed Hannes.

“En kijk nu maar eens richting de Sevenumse kerktoren.

Wat zie je?”

“Ik zie alleen het bovenste stuk van de toren.”

“Precies. Je kijkt tegen de galmgaten aan. De Peel ligt dertig meter hoger dan het dorp Sevenum. Ik zal je zo meteen de kerktorens van de hele omgeving laten zien. Vandaag is het helder en kun je heel ver kijken.”

“Mótte we nit daorloeëpe? De schaop zien al ‘n stuk vöroët.”
“Det göft niks. Weej zien die zoeë beej. Die loeëpe nit wèg, heb mar gin zörg, dao zörge Frits en Frens wal vöör. Det is nou ‘t schoeëne van ‘t schieëpere: ‘ne schieëper lit de hungd ‘t werk doon. Me mót wal alles inne gate haoje en zörge det ze de góje kank oëtgaon, mar me mot de hungd laote gewaere, die zörge det de schaop beejieën bliëve. ‘n Schaop wilt nog wal ‘s zienen eige waeg gaon. As det ‘n lekker stuk graas gevónge haet, dan graast det mar daor en kiëkt nit woeë de angere zien geblaeve. Schaop zien eigelek ‘n bietje dóm; die kiëke nit woeë ze haer gaon, die wille vraete en loeëpe atter äör naas aan. Ik gaef de hungd kommando’s. As ik fluit, wieëte die persiês wat ze mótte doon, zó good ien die aafgereech. As we wet wieër zien, zal ik dich det laote zeen.”

“As ik det zoeë huur, haet ‘ne schieëper ‘t nit zó kwaod.”

“Nieë, zaeker nit. Schaop mós-se met räs laote, die mótte rästig kónne graze, die mótte nit gedraeve of opgejagd waere. Det doon de hungd wal, as ‘t nuuëdig is. Ze zègge nit vör niks: de luiste schieëper is d’n baeste schieëper.”

“Det hëb ik nog noeët gehuurd.”

Ze lepe wer daor en kwaome op ‘n saort häövel.

“Nou kiëk. We drejje os gans rónk. Daoguns zuus-se d’n taore van Vènrao, dan din van Hôrs en van Zaerum, dan van Brae, Helde en Meijel. De kerke van d’n Aoje Pieël - Helena-veen - Griendtsveen en America staeke krek baove de buuëm oët. Aan d’n Braobantse kank zuus-se de taores van Liessel, Aste en Däörze. Din ganse straek huurt beej de Pieël.

As me met klaor waer heej met ‘ne verrekieker zui staon, dan koos me de Martinustaore van Vènle zeen en de ‘Lange Jan’ van Wirt.

En hès-se al ‘s van de dreej wóngdere van de Pieël gehuurd? Det zien: de kerk van Vènrao, de klokke van Hôrs en d’n taore van Zaerum. Nit umdette scheif is, mar umdette zó hoeëg is.”

“Dów vertèls mich van alles wat ik nog nit wieët.”

“Mar ik zal dich nog wet anders wiëze. Zuus-se daoguns, dao gans ónger, det wölkske dao aover d’n Aoje Pieël?”

“Jao, det zeen ik, ‘n klein wölkske.”

“Krek, ‘n wölkske. Mar aover ‘n oor is det ‘n groeëte, dieke wolk en aover ‘ne gâs oor is det ‘n biês of meschien wal ‘n schoor. Ik zal mar lawsum op de schapskuuë aan werke.”

“Moeten we niet doorlopen? De schapen zijn al een stuk vooruit.”

“Dat geeft niets. Die halen we zo in. Die lopen niet weg, maak je je daar maar geen zorgen over, daar zorgen Frits en Frens wel voor. Dat is nu het mooie van herderen: een herder laat de honden het werk doen. Maar hij moet wel alles in de gaten houden en zorgen dat ze de goede kant opgaan, maar je moet de honden laten gaan, die zorgen dat de schapen bij elkaar blijven. Een schaap wil nog wel eens zijn eigen weg gaan. Als het een lekker stuk gras heeft gevonden, dan graast het maar door en kijkt niet waar de anderen zijn gebleven. Schapen zijn eigenlijk een beetje dom; die kijken niet waar ze heen gaan, die willen vreten en lopen achter hun neus aan. Ik geef de honden commando’s. Als ik fluit, weten ze precies wat ze moeten doen, zo goed zijn ze afgericht. Als we wat verder zijn, zal ik het je laten zien.”

“Als ik het zo hoor, heeft een herder het niet zo slecht.”

“Nee, zeker niet. Schapen moet je met rust laten, die moeten rustig kunnen grazen, die moeten niet gedreven of opgejaagd worden. Dat doen de honden wel als het nodig is. Ze zeggen niet voor niets: de luiste herder, is de beste herder.”

“Dat heb ik nog nooit gehoord.”

Ze lopen weer verder en komen op een soort heuvel.

“Nu, kijk. We draaien ons helemaal rond. Daarginds zie je de toren van Venray, dan die van Horst en van Sevenum, dan van Maasbree, Helden en Meijel. De kerken van de oude Peel - Helenaveen - Griendtsveen en America steken net boven de bomen uit. Aan de Brabantse kant zie de torens van Liesel, Asten en Deurne. Die hele streek hoort bij de Peel. Als je hier met helder weer met een verrekijker zou staan, dan kan je de Martinustoren van Venlo zien en de ‘Lange Jan’ van Weert. En heb je al eens van de drie bijzondere plekken van de Peel gehoord? Dat zijn de kerk van Venray, de klokken van Horst en de toren van Sevenum. Niet omdat hij scheef is, maar omdat hij zo hoog is.”

“Je vertelt me van alles wat ik nog niet weet.”

“Maar ik zal je nog wat anders wijzen. Zie je daarginds, daar helemaal beneden, dat wolkje daar over de oude Peel?”

“Ja, dat zie ik, een klein wolkje.”

“Precies, een wolkje. Maar over een uur is dat een grote, dikke wolk en over een heel uur is dat een bui of misschien wel onweer. Ik zal maar langzaam weer richting de kudde gaan.”

“Wat wits dów det allemaol good!”

“Ja jóng, me mot hieël wet jaore in de Pieël rónkgeloeëpe hebbe, wilt me din gans kènne en begriëpe. En ik wieët nog lang nit alles, ik lieër nog stigs beej.”

“Mar as dów mèn detter anger waer verschaerd is, dan kan ik mar baeter op hoès aan gaon.”

“Jao, doot det. En gank dan èfkes beej oeëmen Ties aan en zèg det ik, as ik vör d’n aovend nit truk bin, vannâch in de schapskuuë bliëf. Ik troew ’t waer nit.”

Hannes zui gande vanne schoeël aaf gaon. Wat moos-e waere? Boor, net wiej alle borezäons neturlek. Zó’ne groeëte, sterke kael din zui aardig wet werk kónne verzette. Mar Hannes hao wieëniëg zin um boor te waere. Heej werkde nit gaer op ’t langd, heej leep nit gaer atter de paerd. Heej hao mieër op met de Pieël en met schaop. Heej zui gaer schieëper waere. Hannes zien vader waas dao aevel nit mei in.

“Wörum wils-se nit boor waere, net wiej dien breurs? Bore is toch schoeën. Dan bis-se ok altiëd boëte, op ’t langd, inne wei, met de paerd. Dów bis vääö te groeët en te sterk um in din Pieël rónk te loeëpe met de schaop. Laot det angere mar doon. ’ne Borezaon wört nit schieëper.”

“Mar ik wil nit boor waere.”

“Asse nit wils werke, gank dan mar vör geistelek lieëre of waer vör mien part meister.”

“Né, ik wil gaer schieëper waere, met de schaop dor de Pieël trèkke. Net wiej Doeërus van oeëmen Ties. Dao veul ik mich thoës. Det zit ín mich, det veul ik. Det is toch ok werke, of nit?”

“Dao kömt niks van in. Dów köms op de boorderiej meiwerke. Weej kónne heej ’n man mieër good gebroëke, zaeker nouw we ’ne gâs boender hebbe beejgêpâch. Dów kóns aevgood nog duk ná de Pieël gaon, asse dao zó gaer bis.”

Ok zien breurs perbeerde Hannes det schieëpere taeye te make.

“Wat gis-se dich toch opsloëte in din Pieël! Daag in daag oët dor die hei slóbbe. Dów zuus gin minges, allieën mar schaop! Asse waereldvrömd wils waere, dar mós-se det mar doon, jao!” Mar ze kraege d’r Hannes nit van aaf.

“Geej kónt praote wat ge wilt, ik waer schieëper! En ziet mar nit bang det ik waereldvrömd waer. Ik kaom ederen aovend ná hoès en ik blief heej woeëne.”

Vader hao aevel ’t laeste waort.

“Begin irst mar met heej te werke. Later zeen we wal wieër.”

Zoeë ging Hannes toch mei ant bore. Wieje immaal aan ’t borewerk gewènd waas, veel ’m det eigelek toch wal mei. Zien breurs lieërden ’m al ’t werk op ’t langd en ’t vare met de paerd. ’n Gans jaor lang dieë Hannes al ’t werk detter in de jaorgetieje gedaon mótt waere. Vader hao aan Hannes ’ne gójje werker.

Mar de Pieël leet Hannes nit los.

’n Jaor later gebäörde d’r wet, det aan Hannes zien laeve ’ne gans angeren drej zui gaeve. Toeval zuts-se zègge. Niks toeval, mènde Hannes, det haet Zoeë mótte zien.

“Wat weet je dat allemaal goed!”

“Ja jong, je moet heel wat jaren in de Peel rondgelopen hebben, wil je die helemaal kennen en begrijpen. En ik weet nog lang niet alles, ik leer nog steeds bij.”

“Maar als jij meent dat er ander weer op komst is, dan kan ik maar beter naar huis gaan.”

“Ja, doe dat. En ga even langs bij je oom Ties en zeg dat ik, als ik voor de avond niet terug ben, ik vannacht bij de schapen blijf. Ik vertrouw het weer niet.”

Hannes gaat binnenkort van school af. Wat moest hij worden? Boer, net als alle boerenzonen natuurlijk. Zo’n grote, sterke kerel zou behoorlijk wat werk kunnen verzetten. Maar Hannes had er weinig trek in om boer te worden. Hij werkte niet graag op het land, hij liep niet graag achter het paard. Hij had meer op met de Peel en met de schapen. Hij zou graag herder worden. Hannes zijn vader was het daar echter niet mee eens.

“Waarom wil je geen boer worden, net als je broers? Boer zijn is toch prachtig. Dan ben je ook altijd buiten, op het land, in de wei, met het paard. Jij bent veel te groot en te sterk om in de Peel rond te lopen met de schapen. Laat anderen dat maar doen. Een boerenzoon wordt geen herder.”

“Maar ik wil geen boer worden.”

“Als je niet wilt werken, ga dan maar voor geestelijke leren of wordt meester.”

“Nee, ik wil graag herder worden, met de schapen door de Peel trekken. Net zoals Dorus van oom Ties. Daar voel ik me thuis. Dat zit ín mij, dat voel ik. Dat is toch ook werken, of niet soms?”

“Daar komt niets van in. Je komt op de boerderij meewerken. Wij kunnen een man meer heel goed gebruiken, zeker nu we een hele bunder hebben bijgêpacht. Je kunt evengood nog vaak genoeg naar de Peel gaan, als je daar zo graag bent.” Ook zijn broers probeerden Hannes van het herderen af te houden.

“Waarom ga je jezelf toch opsluiten in de Peel! Dag in, dag uit over de hei slenteren. Je ziet geen mens, alleen maar schapen! Als je wereldvreemd wilt worden, moet je dat maar doen!”

Maar ze kregen Hannes er niet van af.

“Jullie kunnen zeggen wat je wil, maar ik wordt herder!”

En wees maar niet bang dat ik wereldvreemd wordt. Ik kom iedere avond naar huis en blijf hier wonen.”

Vader had evenwel het laatste woord.

“Begin eerst maar eens met hier te werken. Later zien we wel verder.”

Zo ging Hannes toch mee boeren. Toen hij eenmaal aan het werk gewend was, viel hem dat eigenlijk toch wel mee. Zijn broers leerden hem al het werk op het land en het mennen van het paard. Een heel jaar lang deed Hannes al het werk dat er in de jaargetijden gedaan moest worden. Vader had aan Hannes een goede werker.

Maar de Peel liet Hannes niet los.

Een jaar later gebeurde er iets, dat Hannes zijn leven een hele andere wending zou geven. Toeval zou je zeggen. Niks toeval, meende Hannes, het had zo moeten zijn. ■

Tekst: Henk de Pijper

Uit het leven een greep, deel 14 **Walnoten knuppelen**

In Wahlwiller – waar ik toen woonde – hadden wij onze schapenwei bij de woning ook in gebruik als fruitweide voor een flink aantal hoogstambomen met oude (Limburgse) rassen. Daar waren ook een aantal walnotenbomen bij.

Het loopt tegen oogsttijd en de walnoten beginnen los te laten. Uit ervaring weet ik dat ik er dan vlug bij moet zijn omdat mijn Mergellandschapen ook een nootje lusten.

Een stevige stok gooi ik krachtig door de kroon van een van de bomen. Eigenlijk is dat helemaal tegen mijn gevoel in omdat ik de boom zo kan beschadigen. Maar een ervaren bomensnoeier leerde mij dat je zo meer licht en lucht in de boom toelaat en dus zorgt voor een betere opbrengst en een gezondere boom. Walnoten moet je knuppelen was zijn besliste mening.

Zo haal ik heel wat noten naar beneden en dan is het zaak om snel mogelijk te gaan rapen om nog voor mijn concurrenten, die al lang klaar staan, de meeste vruchten weg te grissen. Helaas, zij zijn met meer en het gekraak en geknars gaat mij door merg en been, terwijl zij de noten met schil en al verorberen. De slimste van het stel heeft ook mijn emmer nog te pakken. Als ik erop afstuif gaan ze er als kwajongens (meisjes) vandoor.

Op veilige afstand blijft de kudde staan in attente afwachting van de komende gebeurtenissen. Ik weet heel zeker dat ik uitgelachen word. ■